

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 669/2017-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. februára 2018 v senáte zloženom z predsedu senátu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ktorou namieta porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 184/2008 (po právoplatnosti nálezU Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 633/2013 z 2. apríla 2014), takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti [REDAKOVANÉ], na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 184/2008 p o r u š e n é b o l i .

2. [REDAKOVANÉ], finančné zadost'učinenie n e p r i z n á v a .

3. Okresný súd Bratislava I je p o v i n n ý uhradiť spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], trovy právneho zastúpenia v sume 303,04 € (slovom tristotri eur a štyri centy) na účet jej právnej zástupkyne [REDACTED], [REDACTED], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. júla 2017 doručená sťažnosť spoločnosti [REDACTED], [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 184/2008 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Sťažovateľka v sťažnosti namietala prietahy v konaní o tzv. „kompenzačnej žalobe“, ktorú podala na okresnom súde 24. septembra 2012 a ktorej predmetom je jej nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy za prietahy spôsobené v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 184/2008. Zdôraznila, že od uplatnenia tohto nároku uplynulo viac ako 4 roky a 10 mesiacov a dosiaľ nebolo vo veci meritórne rozhodnuté. Vinou neefektívneho konania okresného súdu tak trvá stav jej právnej neistoty, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné. Vec po právnej a skutkovej stránke považovala sťažovateľka za jednoduchú.

3. Nárok na náhradu finančného zadosťučinenia vo výške 4 800 € zdôvodnila sťažovateľka stavom právnej neistoty. V súvislosti s uplatnenou výškou zadosťučinenia poukázala na rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

4. Sťažovateľka navrhla prijať sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom takto rozhodnúť:

„1. Základné právo obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v kompenzačnom konaní č.k. 17C 184/2008 nekonaním o návrhu sťažovateľky zo dňa 24.09.2012 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod č.k. 17C 184/2008 o návrhu sťažovateľky zo dňa 24.09.2012 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 4 800,- Eur, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. Obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] priznáva úhradu trov konania v sume 303,04 Eur, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť na účet jej právnej zástupkyne - advokátky [REDAKOVANÉ] do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

5. Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti sťažovateľky vyjadril okresný súd podaním z 18. septembra 2017 pod sp. zn. 1 SprV 115/2017. Poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 633/2013 z 2. apríla 2014, ktorým už bolo vyslovené porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v predmetnej veci. Okresný súd upriamil pozornosť ústavného súdu na skutočnosť, že spis sp. zn. 17 C 184/2008 sa nachádzal na odvolacom súde od 12. mája 2014 do 12. júla 2016. Vychádzajúc z prehľadu úkonov okresný súd konštatoval prietah v období od 12. júla 2016 do 16. júna 2017. Navrhol zvážiť dôvodnosť a primeranosť finančného zadostučinenia, vo vzťahu k čomu citoval nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 579/2015.

6. Uznesením ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 669/2017 zo 7. novembra 2017 bola prijatá sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v súlade s § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Prietahy v konaní okresného súdu sp. zn. 17 C 184/2008

boli už raz predmetom konania pred ústavným súdom, ktorý nálezom sp. zn. I. ÚS 633/2013 z 2. apríla 2014 na návrh sťažovateľky vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, okresnému súdu prikázal v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 184/2008 konať bez zbytočných prietáhov, spoločnosti [REDAKOVANÉ], finančné zadost'účinenie nepriznal a priznal náhradu trov právneho zastúpenia. Preto ústavný súd v tomto konaní posudzoval postup okresného súdu po právoplatnosti označeného nálezu.

7. Listom z 30. novembra 2017 okresný súd doplnil svoje vyjadrenie z 18. septembra 2017 o oznámenie, že uznesením č. k. 17 C/184/2008-325 z 23. novembra 2017 nepripustil zmenu žaloby a predmetné uznesenie 24. novembra 2017 doručoval stranám sporu. Z obsahu pripojeného uznesenia je nesporné, že predmetom tohto rozhodnutia bolo sporné podanie označené ako kompenzačná žaloba, ktorým sťažovateľka uplatnila voči žalovanej, Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, odškodnenie podľa § 4 ods. 1 písm. a), § 9 ods. 1 a § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) a čl. 6 ods. 1 dohovoru z titulu nemajetkovej ujmy vo výške 3 713,62 € s úrokom z omeškania ročne od 22. septembra 2012 do zaplatenia za nesprávny úradný postup spočívajúci v prietáchoch v prejednávanej veci. Dôvodom nepripustenia zmeny návrhu (zrejme jeho rozšírenia, pozn.) bolo, že v danom prípade výsledky doterajšieho konania nemôžu byť podkladom o zmenenom návrhu (správne zmenenej žalobe, pozn. ústavného súdu), keďže ide o nároky odlišné od pôvodne žalovaných nárokov.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustil od ústneho pojednávania v predmetnej veci v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

12. Ústavný súd vychádzajúc z formulácie ustanovení čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru konštatuje, že ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov poskytovania práva na súdnu ochranu s ochranou práv podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (III. ÚS 24/2010), v dôsledku čoho neexistuje prekážka posúdenie ich porušenia použitím rovnakých kritérií.

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom týchto základných práv je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie alebo v ktorom sa ocitol účastník konania na žalovanej strane.

15. Pri posudzovaní otázky, či v namietanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

16. Namietané konanie prebiehalo dosiaľ z prevažnej väčšiny za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok s účinnosťou do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“), ktorý v § 6 prikazoval súdu v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovať tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Povinnosť súdu vec rýchlo prejednať a rozhodnúť vyplývala aj z § 100 ods. 1 OSP a z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

17. Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu. Tento základný princíp konania je premietnutý aj do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku.

18. Ústavný súd vychádzajúc z obsahu sťažnosti, jej príloh a obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 17 C 184/2008 zistil, že sťažovateľka je účastníčkou konania vedeného na okresnom súde pod uvedenou spisovou značkou, v ktorom sa domáha od Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, zaplata sumy 13 278 429,87 Sk (440 763,12 €) z titulu náhrady škody.

19. Podaním sťažovateľky doručeným okresnému súdu 24. septembra 2012 označeným ako „*žaloba (kompenzačná)*“ žiadala sťažovateľka priznať jej sumu 3 713,62 € od žalovanej Slovenskej republiky v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky z titulu zaplata odškodného za prietahy spôsobené okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 184/2008 podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Sťažovateľka adresovala svoje podanie k sp. zn. 17 C 184/2008, čo v závere podania zdôvodnila takto: „*Navrhovateľ podáva túto žalobu priamo do konania č. k. 17C 184/2008 vedeného na Okresnom súde Bratislava I, pretože konajúci zákonný sudca v danej veci je dľa judikatúry EŠLP oprávnený rozhodnúť aj o odškodnení navrhovateľa – obeť prietahov zapríčinených súdom, teda navrhovateľa priamo v predmetnom konaní vydaním samostatného rozsudku...*“. Z uvedeného sa javí, že podanie sťažovateľky z 24. septembra 2012 je samostatnou žalobou o zaplata 3 713,62 € z titulu náhrady škody vzniknutej prietahmi spôsobenými v konaní sp. zn. 17 C 184/2008. Tomuto záveru nasvedčuje aj jej podanie z 19. septembra 2012 adresované Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, ktorým žiadala svoj nárok na náhradu škody predbežne prerokovať. V zhode s uvedeným je aj vymedzenie predmetu tejto sťažnosti sťažovateľkou, ktorá prietahy namieta od 24. septembra 2012.

20. S poukazom na už uvedené ústavný súd skonštatoval, že o tzv. „*žalobe (kompenzačnej)*“ podanej sťažovateľkou 24. septembra 2012 okresný súd nezačal riadne konať, teda neurobil žiaden relevantný úkon smerujúci k rozhodnutiu o nároku sťažovateľky na zaplata sumy 3 713,62 €, čím došlo k porušeniu namietaných práv.

21. Náhrada škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. je občianskoprávnym sporom bežne sa vyskytujúcim v agende súdov. Konštatovaný prietah bol spôsobený v konaní, ktorého predmet by nejavil známky veci zložitej po právnej či skutkovej stránke, avšak

za predpokladu, že žaloba je jasne a zrozumiteľne podaná a obsahuje všetky náležitosti podľa príslušných zákonných ustanovení.

22. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v namietanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bolo správanie s'ťažovateľky ako účastníčky konania. S'ťažovateľka žalobu, ktorú nazvala „*kompENZAČNou*“ adresovala ku konaniu vedenému pod sp. zn. 17 C 184/2008, ktoré začalo 15. augusta 2008 a o ktorom bolo v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 633/2013 z 2. apríla 2014 konštatované, že správanie s'ťažovateľky v priebehu konania nesporne prispelo k priet'ahom, ktoré v ňom vznikli. Podanie samostatnej žaloby k prebiehajúcej konaniu treba z jej strany považovať za mätúce, čo sa v konečnom dôsledku taktiež zjavne prejavilo v nečinnosti súdu.

23. Napriek správaniu s'ťažovateľky skutočnosť, že okresný súd o jej podaní (tzv. kompenzačnej žalobe) riadne nekonal a rozhodol o ňom až 23. novembra 2017, t. j. po piatich rokoch od jeho dôjdenia súdu, vyúsťujú do záveru, že základné právo s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 184/2008 porušené boli (výrok v bode 1 nálezu).

III.

24. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

25. Z doplňujúceho vyjadrenia okresného súdu z 30. novembra 2017 a predloženého uznesenia z 23. novembra 2017 ústavný súd zistil, že podanie s'ťažovateľky z 24. septembra 2012 označené ako „*žaloba kompenzačná*“ posúdil okresný súd ako zmenu žaloby, ktorú nepripustil v zmysle § 143 Civilného sporového poriadku. Aj napriek uvedenému, ako aj záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2

ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, vzhľadom na to, že túto povinnosť mu uložil už vo svojom náleze sp. zn. I. ÚS 633/2013 z 2. apríla 2014.

IV.

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

27. Sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie v sume 4 800 €, dôvodiac stavom právnej neistoty a judikatúrou ESLP.

28. Podľa názoru ústavného súdu, hoci konštatoval porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru i po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 633/2013 z 2. apríla 2014, neprichádza ani v tomto prípade do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia (výrok v bode 2 nálezu). Z ďalšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu je totiž známe, že sťažovateľka, či už vo vlastnom mene alebo v mene svojho štatutára, opakovane podáva na súdoch desiatky nekvalifikovaných podaní, ktorými zaťažuje súdne a iné štátne orgány v Slovenskej republike vrátane ústavného súdu. Berúc do úvahy uvedené, ako aj všetky okolnosti danej veci, ústavný súd finančné zadosťučinenie sťažovateľke nepriznal, teda v tejto časti sťažnosti nevyhovel. Vychádzal aj z poznatkov o vlastnej rozhodovacej činnosti, a to počtu podaní sťažovateľky a jej štatutárneho zástupcu adresovaných ústavnému súdu, ktorých je v súčasnosti viac ako 120. Dospel k záveru, že charakter týchto podaní vykazuje v súhrne aj s poukazom na prístup sťažovateľky v jednotlivých konaniach všeobecných súdov účelové využívanie procesných práv v záujme dosiahnutia vyslovenia porušenia už uvedených práv a následného priznania finančného zadosťučinenia.

29. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

30. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania v požadovanej výške, teda v sume 303,04 € ako odmenu za dva úkony právnej služby, a to za prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti. V súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky pri 1/6 výpočtového základu na rok 2017 predstavuje sumu 147,33 € a režijný paušál sumu 8,84 €. Za dva úkony právnej služby by preto mala byť správne uplatnená suma 312,34 € (bez DPH). Neprekročiac požadovanú náhradu priznal ústavný súd trovy konania v sume 303,04 €. Okresný súd je povinný zaplatiť trovy konania na účet právnej zástupkyne sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (výrok v bode 3 nález).

31. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. februára 2018